

Hans Pols

De afgelopen vijftien jaar was Hans Pols redacteur en secretaris van Kleio. Dit najaar nam hij afscheid. Maar Hans Pols kan niet leven zonder geschiedenis en bekijkt het leven vanuit historisch perspectief.

Ben Vriesema is
redacteur van Kleio.

Welk nut heeft geschiedenis?

Nut in de betekenis dat we zouden kunnen leren van historische kennis heeft geschiedenis niet. Als dat zo zou zijn dan zouden historici hele wijze en verstandige mensen zijn. Je hoeft maar een paar geschiedkundigen te kennen om te weten dat zo iets onzin is. Het enige wat je echt van geschiedenis kunt leren is relativeren. Verder is geschiedenis aardig als je geïnteresseerd bent in onze cultuur, haar verleden en de relatie tussen die twee. Maar zonder die interesse en kennis kun je best leven. Er zijn ontelbaar veel mensen die nooit een goed boek lezen, een behoorlijke film zien of in een museum komen en toch deugdzaam en gelukkig zijn. Daarnaast zijn er mensen die zich na of tijdens een studie geschiedenis ontwikkelen tot heel onfrisse types. Je komt ze nog wel eens in de politiek tegen. Iets anders is of ik zonder geschiedenis zou kunnen of willen leven. Het antwoord is: nee. Voor mij is geschiedenis het ordeningsprincipe in mijn leven geworden. Ik bekijk alles vanuit een historisch perspectief, ook als kind al. Ik zou willen dat onze samenleving dat ook meer zou doen. Maar dat is net zo iets als willen dat mijn leerlingen ook van Beethoven, Mahler, Dickens of Couperus gaan houden.

Rechts:
De oude Delft.
Foto: Gerard Stolk.

'Het enige wat je van geschiedenis kunt leren, is relativeren'

Hoe vind je dat geschiedenis aan een middelbare school moet worden gedoceerd?

Wat wij van waarde vinden in onze cultuur moeten we doorgeven aan de volgende generatie. We moeten leerlingen mogelijkheden geven aan de samenleving deel te nemen en het bestaan te begrijpen. Bildung. Maar dat is geen eenvoudige opgave. Bovendien is een goede vorming geen enkele garantie tegen beestachtigheid. De Duitse officieren die leiding gaven aan de gruweldaden van de Wehrmacht aan het Oostfront hadden Schopenhauer in hun bagage zitten. Toch zit er niets anders op dan op hoop van zegen door te gaan met ons werk.

Wat is voor jou een belangrijke lieu de memoire?

Als kind ging ik met mijn broer naar Delft. Als je vanaf Den Haag komt aanfietsen rijd je bij de Oude Delft zo de zestiende eeuw in. Halverwege de gracht is de scheve toren van de Oude Jan te zien. Daar tegenover ligt het Prinsenhof. En zo kwam ik op de plek waar Balthasar Gerarts zijn fatale schoten afvuurde en zag ik de kogelgaten in de muur. Ik vond het allemaal fascinerend. Later, tijdens mijn studie, kreeg ik de brieven in handen van Gerard Brantsen, die als gezant van de Republiek Lodewijk XVI had ontmoet. Bij het openmaken van de brieven viel het zand dat hij had gebruikt om de inkt te laten drogen op tafel. Even waren het hof van Versailles en de laatste Franse koning heel dichtbij.

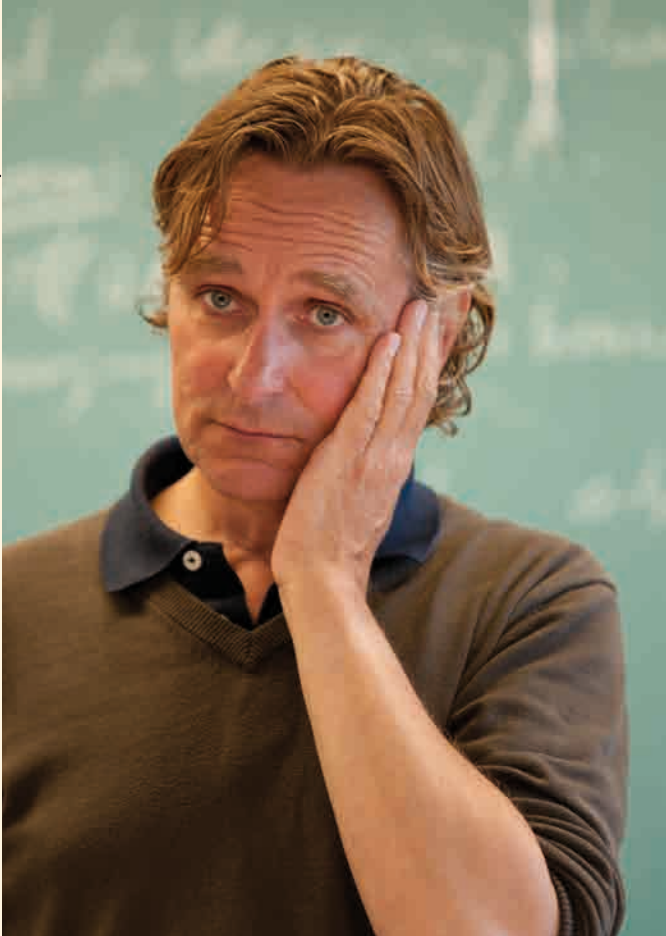

FOTO: SASKIA LEIVELD

Kun jij je nog veel herinneren van de geschiedenislessen op school?

Van de lessen zelf kan ik me eigenlijk niet zo veel herinneren. De methode weet ik wel, *Wereld in Wording*. Ik heb het boek nog steeds. Of de lessen erg boeiend waren, betwijfel ik. De lessen literatuurgeschiedenis en aardrijkskunde over wat toen gewoon 'het negerprobleem' in de Verenigde Staten werd genoemd, zijn me veel beter bij gebleven. De docenten voor die vakken waren goede vertellers. Ik denk dat mijn geschiedenisleraar dat niet was. We hebben het hem ook niet makkelijk gemaakt. Bij de Chinese ambassade haalden we Maoïstische propaganda op - het was in de tijd van de Culturele Revolutie - die we in de les dan op onze tafeltjes voor ons legden: foto's van de Grote Roerganger en het Rode Boekje. En dan vroegen we of we met hem over de Papieren Tijger-politiek van de Verenigde Staten konden discussiëren!

Wat is je dierbaarste bezit van historische waarde?

Mijn vader bewaarde een paar familiekostbaarheden in een kastje. Medailles waarmee zijn grootvader als lid van de Brielse schutterij onderscheiden zou zijn na de Tiendaagse Veldtocht en het beleg van het Citadel van Antwerpen. Als kind vond ik dat reuze spannend. Na mijn vaders overlijden zijn ze in mijn bezit gekomen. In de klas vertel ik altijd dat deze Johannes Pols heldendaden heeft verricht tegen het 'Belgisch gespuis'; een kanon veroverd heeft op die benden van Brabantse bastaarden en velen van dat twistziek addergebroed in Konings naam heeft neergemaaid. Maar volgens Atte Jongstra in *De Heldeninspecteur*, heeft iedereen die in 1831 onder de wapenen was de onderscheidingen gekregen.

Wanneer werd je historische belangstelling gewekt?

In mijn herinnering heb ik vanaf het moment dat ik kon lezen grote aantallen geschiedenisboeken verslonden. Mijn vader vertelde veel verhalen over vroeger. Er werd bij ons thuis ook over de oorlog gepraat. Later, op de middelbare school, toen ik meende de jongensboeken ontgroeid te zijn, stapte ik over op het serieuzere werk. Maar dat bleef vooral beperkt tot bladeren en grasduinen: zoals men tegenwoordig op internet iets opzoekt. Pas na de middelbare school was ik rijp voor dat echte werk. En nog later, toen ik al bijna vijftientig was, ben ik geschiedenis gaan studeren.

Ferdinand de Brae-keleer, De citadel van Antwerpen kort na het beleg. Collectie Rijksmuseum. Inzet: Metalen kruis, 1830-1831, een onderscheiding voor deelnemers aan de Tiendaagse veldtocht.